

MUSIIKIN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

Varhaisiän musiikkikasvatukseen kuuluvat sekä musiikkileikkikoulu että musiikin valmentava opetus. Opinnot ovat taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista tavoitteellista opetusta, joka tapahtuu ryhmissä lasten yksilölliset kehitysvaiheet ja oppimisen tavat huomioiden. Opetusta voidaan tarvittaessa yksilöllistää.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on lapsen luovuuden, musiikillisten valmiuksien ja itsetunnon kehittäminen. Myönteiset musiikilliset elämykset muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille. Leikinomaisella toiminnalla edistetään lapsen ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Varhaisiän musiikkikasvatukseen voi sisältyä instrumenttiopintoihin valmentavaa opetusta. Koulutuksen järjestäjä päättää mahdollisen varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja laajuudesta.

1. Musiikkileikkikoulu (0-6 v.)

1.1 Tavoitteet

Musiikkileikkikouluopetuksen ydin on leikin, elämysten ja ilon kautta oppiminen sekä hyvän musiikkisuhteen vahvistaminen. Lasta rohkaistaan erilaisten työtapojen avulla aktiiviseksi toimijaksi, joka nauttii omasta oppimisestaan. Hän uskaltaa toimia ryhmässä itsenäisesti ja toiset huomioon ottaen. Opetus tukee kokonaisvaltaisesti lapsen kasvua ja kehitystä.

Musiikkileikkikoulussa tutustutaan monipuolisesti kansalliseen musiikkikulttuuriin monikulttuurisuus ja taiteidenvälisyys huomioiden. Musiikkileikkikoulussa valmiuksia musiikin pitkäaikaiseen harrastamiseen sekä ohjataan lasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Musiikkileikkikoulussa harjoitellaan mm. seuraavia taitoja:

- kuuntelukyky ja musiikillinen muisti
- äänenkäyttö, laulu- ja soittotaito
- sävelkulkujen, rytmin, musiikillisten muotojen, harmonian, dynamiikan ja sointivärien hahmottaminen
- musiikillinen ilmaisu

- yhteismusisointi
- musiikillinen keksiminen, tutkiminen ja improvisaatio
- esiintymisvalmius, itseilmaisu ja luovuus

1.2 Työtavat

Työtapoina käytetään mm.

- laulu, ääni-ilmaisu, puhe
- soittaminen: kehosoitinimet, rytmisoittimet ja melodiasoitinimet
- kuuntelu (aktiivinen kuuntelu, passiivinen kuuntelu)
- musiikkiliikunta, liike, tanssi, rytmikka
- improvisaatio
- konsertteihin osallistuminen kuulijana ja/tai esiintyjänä
- kertomus, mielikuvat, tarinat, runot, lorut
- kuvataide, kuva – nuottikuva
- nukketeatteri, draama
- taiteidenvälisyys

1.3 Opetustarjonta

Opetustarjontaa pyritään pitämään mahdollisimman laajana ja saavutettavana. Opetusta järjestetään sekä oppilaitoksen tiloissa että mm. yhteistyöpäiväkodeissa ja -kouluilla. Varhaisiän musiikkikasvatuksen opetustarjonta saattaa kuitenkin vaihdella eri lukuvuosina ja eri toimipisteiden välillä. Ryhmäjakoa ja toimintaa sovelletaan tarpeen mukaan.

Masumuskari

- vauvaa odottavat vanhemmat, mukana voi olla myös muu läheinen
- vauvojen synnyttyä toiminta jatkuu vauvamuskarina
- musiikkileikki osaksi vauvaperheen arkea
- vanhemman ja vauvan välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen
- musiikkileikin tuoman ilon lisäksi mahdollisuus löytää ystäviä ja vertaistukea vauva-arkeen
- ryhmäkoko pääsääntöisesti 6-10 masuvauvaa
- ryhmät kokoontuvat kerran viikossa 45 min.

Vauvamuskari ja 1-2 -vuotiaiden musiikkileikkikouluryhmät

- alle 3-vuotiaat lapset käyvät muskarissa yhdessä oman aikuisen kanssa

- musiikkileikki osaksi lapsiperheen arkea
- vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen
- lapsen itsenäistymien tukeminen
- musiikkileikin tuoman ilon lisäksi mahdollisuus löytää ystäviä ja vertaistukea lapsiperhearkeen
- ryhmät pyritään muodostamaan lasten iän mukaan
- ryhmäkoko pääsääntöisesti 6-10 lasta
- ryhmät kokoontuvat kerran viikossa 45 min.

3-6 -vuotiaiden musiikkileikkikouluryhmät

- ryhmät pyritään muodostamaan lasten iän mukaan
- ryhmäkoko pääsääntöisesti 6-10 lasta
- ryhmät kokoontuvat kerran viikossa 45-60 min.
- 5-6 -vuotiaasta lähtien muskariopetus voi painottua kanteleen tai muiden soittimien opetukseen (esim. kantelemuskari)
- osa ryhmistä voidaan toteuttaa painottaen taiteiden välisyyttä, jolloin opetus voi tapahtua periodeittain tai yhteisopettajuutta hyödyntäen (esim. tanssimuskari)

1.4 Oppilaaksi ottaminen

Musiikkileikkikoulu on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Oppilaaksi ottaminen tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä siten, että jatkavat oppilaat voivat varata oppilaspaikan ensin. Ryhmäjako tehdään pääsääntöisesti iän perusteella.

1.5 Erityisen tuen tarpeen huomioiminen musiikkileikkikoulussa

Alle kouluikäiset erityistä tukea tarvitsevat lapset integroidaan pääsääntöisesti tavallisiin ryhmiin. Yksilöllisiä tuen tarpeita pyritään huomioimaan opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tarpeen vaatiessa voidaan muodostaa erityisryhmiä. Kodin ja opettajan välinen yhteistyö on tärkeää sopivan ryhmän ja mahdollisesti tarvittavien tukitoimien kartoittamisessa.

1.6 Arviointi ja yhteydenpito huoltajien ja opettajan välillä

Kannustava ja myönteinen palaute luo hyvän oppimisilmapiirin ja tukee oppimista. Musiikkileikkikoulutoiminnassa on tärkeää ylläpitää opettajan, oppilaiden sekä huoltajien välistä avointa vuorovaikutusta.

2. Valmentava opetus

Ennen musiikin perustason opintoja oppilas voi hakeutua valmentavaan opetukseen. Valmentava opetus on osa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän musiikin varhaisiän opintoja ja usein muskarista siirrytään suoraan valmentavaan opetukseen ennen varsinaisia musiikin perusopintoja.

Siirtyminen valmentavasta opetuksesta musiikin perustason opintoihin tapahtuu oppilasvalinnan tai muun oppilaitoksessa käytettävän oppilasvalintamenettelyn kautta. Valmentava opetus voi toimia perusopetuksen oppilasvalintaa täydentävänä tekijänä.

Oppilaaksi ottaminen ja opiskelu-aika

Valmentava opetus on tarkoitettu pääsääntöisesti 5-8-vuotiaille lapsille. Oppilaaksi ottaminen tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä. Mikäli hakijoita on enemmän kuin vapaita paikkoja, otetaan paikkojen vapautuessa oppilaita ryhmiin varasijoilta. Opetusta voidaan tarvittaessa yksilöllistää oppilaan tarpeiden mukaan.

Opetustarjonta, opetuksen työtavat ja tavoitteet

Valmentava opetus tapahtuu pienryhmissä tai ryhmissä, joiden koko määräytyy oppilaiden iän, soittimen ja ryhmän työskentelytavan perusteella. Opetus tarjoaa musiikkiharrastuksesta kiinnostuneille ja sen piiriin hakeutuville lapsille mahdollisuuden tutustua erilaisiin instrumentteihin (eri soittimet ja laulu) ja samalla testata niiden soveltuvuutta. Valmentava opetus antaa musiikkiharrastuksesta kiinnostuneille lapsille mahdollisuuden kokeilla soiton- tai laulunopiskelua ennen sitoutumista musiikin laajan oppimäärän mukaisiin opintoihin.

2.1 Alkusoitto (instrumenttien pienryhmät)

Soitonopiskelusta kiinnostuneet lapset voivat hakeutua alkusoittoon, joka on pienryhmässä tapahtuvaa soiton alkeisopetusta.

- Oppilaiden ikäsuositus on pääsääntöisesti 5-8 ikävuoden välillä, se voi kuitenkin vaihdella eri instrumenttien suositusten mukaan.
- Opetus tapahtuu pienryhmissä, 2-3 oppilasta (15min/oppilas/vko, 30min/pari tai 45min/3 oppilasta).
- Opetuksen tarjonta soittimittain vaihtelee vuosittain oppilaitoksen resurssien mukaisesti.
- Alkusoitto-opetusta annetaan 1-2 lukuvuoden ajan, toinen vuosi opettajan harkinnan mukaan.
- Tarvittaessa soitinta voi vaihtaa toisena lukuvuonna.

Alkusoitto -opetuksen rinnalle oppilaalle suositellaan tueksi muskari- tai musiikkipajaryhmää, vaikka se ei ole edellytys oppilaaksi ottamiselle. 5-6 -vuotiaat voivat valita alkusoiton lisäksi muskaritunnin, 7-8 -vuotiaat musiikkipajatunnin tai lapsikuoron.

Tavoitteet

- Oppilas pääsee soittoharrastuksen maailmaan ikäkauden ominaispiirteet huomioiden.
- Oppilas omaksuu soittimen edellyttämiä työskentelytapoja ja saa vahvistusta tulevalle soitinvalinnalleen.
- Oppilas oppii soittamisen ja nuotinluvun alkeita sekä esiintymistä.
- Oppilas ja huoltaja saavat tietoa musiikin tavoitteellisen harrastamisen edellytyksistä ja sisällöistä.
- Opetuksessa säilytetään ikään soveltuva leikinomaisuus ja lapsilähtöisyys.

2.2 Alkulaulu (laulun pienryhmät)

Varhaisiän opintojen aikana laulunopiskelusta kiinnostuneet lapset voivat valita laulun pienryhmäopetuksen ja/tai lapsikuoron.

- Oppilaiden ikäsuositus on pääsääntöisesti 7-10 ikävuoden välillä.
- Opetus tapahtuu 2-3 oppilaan pienryhmissä (15min/vko/oppilas, 30min/pari, 45 min./3 oppilasta).
- Laulun pienryhmäopetusta annetaan 1-2 lukuvuoden ajan, toinen vuosi opettajan harkinnan mukaan.
- Laulun pienryhmäopetuksen rinnalle on mahdollista valita kuoro tai musiikkipajaryhmä.

Tavoitteet

- Oppilas pääsee lauluharrastuksen maailmaan ja oppii musiikillisia taitoja.
- Oppilas pääsee kehittämään omaa luonnollista lauluääntään, oppii uusia lauluja ja pääsee harjoittelemaan musiikillista ilmaisua ja esiintymistä.
- Oppilas omaksuu lauluharrastuksen edellyttämiä työskentelytapoja ja saa valmiuksia yksinlaulun opiskeluun.
- Oppilas ja huoltaja saavat tietoa laulun tavoitteellista harrastamisesta.

2.3 Soitinkaruselli

Soitinkaruselli on valmentavan opetuksen muoto, jossa tutustutaan tietyn soitinryhmän eri soittimiin yhden lukuvuoden ajan.

- Pääsääntöisesti 6-8 - vuotiaille
- Eri soittimiin tutustutaan periodeittain yhden lukuvuoden ajan.
- Opetus tapahtuu pienryhmissä (2-4 oppilasta).
- Opetusaika riippuu ryhmän koosta (15min./oppilas/vko).

Tavoitteet

- Lapsi oppii soittamisen ja nuotinluvun alkeita sekä esiintymistä.
- Oppilas ja huoltaja saavat tietoa musiikin tavoitteellisen harrastamisen edellytyksistä ja sisällöistä.

- Oppilas tutustuu eri instrumentteihin ja saa opastusta sopivan soittimen valintaan mahdollisia perusopetuksen opintoja varten.

2.4 Musiikkipajat

Musiikkipajat yhtenevät tavoitteiltaan, työtavoiltaan ja sisällöiltään musiikkileikkikoulun kanssa.

- Tarkoitettu pääsääntöisesti 7- 8 – vuotiaille lapsille.
- Opetus tapahtuu 6-10 oppilaan ryhmissä (45 min – 60 min/vko).
- Oppilas voi opiskella musiikkipajassa kahden lukuvuoden ajan.
- Opetukseen voivat osallistua myös oppilaat, jotka ovat jo aloittaneet opinnot musiikin perusopetuksen puolella.
- Opetuksen painopisteet voivat vaihdella opetuspaikan mukaan
  - opetusta järjestetään alakouluilla koulupäivien jälkeen sekä konservatorion eri toimipisteissä
  - musiikin painotettua opetusta järjestävissä kouluissa opetuksen painopiste voi olla puhallinsoittimissa
- Opetus voidaan toteuttaa taiteidenvälisyyttä painottaen.

Tavoitteet

- Harjoitetaan yhteismusisointitaitoja laulaen ja soittaen.
- Tutustutaan musiikin hahmotusaineiden alkeisiin.
- Oppilas tutustuu eri instrumentteihin ja saa tarvittaessa opastusta sopivan soittimen valintaan.
- Opetuksessa säilytetään ikään soveltuva leikinomaisuus ja lapsilähtöisyys.

2.5 Lapsikuoro (6-9v)

Varhaisiän opintojen aikana laulunopiskelusta kiinnostuneet lapset voivat valita laulun pienryhmäopetuksen ja/tai lapsikuoron.

- Oppilaiden ikäsuositus on pääsääntöisesti 6-9 ikävuoden välillä.
- Kuoro kokoontuu kerran viikossa, 60 min kerrallaan.
- Kuoron koko voi vaihdella ilmoittautujien määrän mukaan.
- Lapsikuoron jälkeen kuorolaulua voi jatkaa isompien lasten kuorossa:
Kuoro (9v-)

Tavoitteet

- Kuorolainen pääsee laulamaan yhdessä toisten lasten kanssa ja oppimaan kuorolaulun alkeita.
- Kuorolainen pääsee kehittämään omaa luonnollista lauluääntään yhdessä toisten laulajien kanssa.
- Kuorolainen oppii uusia lauluja, musiikkitaitoja, ilmaisua ja esiintymistä.